

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

תאריך: 13/3/2012	חוזר ה"ה: 1431 חוזר זו"ש: 1487
נושא: בג"ץ רכב בהבטחת הכנסה	
מטרת החוזר נהלים לתקופת הביניים עד לביטול סעיף 9א' לחוק הבטחת הכנסה וקביעת הסדר חוקי חדש למי שברשותו רכב.	
פתח דבר	
תהליך עבודה <div style="border: 2px solid blue; padding: 5px; display: inline-block;">הוראות לביצוע</div>	
רשימת תפוצה	
נספח – נוסח מכתב דחיה	
הוכן ע"י: אורנה ורקוביזקי	

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

פתח דבר

ב-28.2.12 ניתן פסק-דין בבג"ץ (10662/04 סלאח חסן ואח' נ.המוסד לביטוח לאומי ואח' – שלילת גמלת הבטחת הכנסה בשל בעלות או שימוש ברכב) בבית המשפט העליון בהרכב מורחב. בית המשפט קבע כי סעיף 9א(ב) לחוק הבטחת הכנסה, לפיו יש לראות בבעלות על רכב או שימוש בו כהכנסה שסכומה אינו נמוך מגובה הגמלה, אינו חוקתי ופוגע פגיעה שאינה מידתית בזכות לקיום אנושי בכבוד.

המחוקק בנוסחו כיום, שולל גמלה לחלוטין למי שמחזיק ברכב או משתמש בו "מנהג בעלים" (למעט חריגים הקבועים בחוק). פסק-הדין מציין שזה אמצעי נוקשה ובלתי הולם, הפוגע פגיעה שאינה הכרחית בזכות החוקתית לקיום מינימלי בכבוד. בית המשפט מציין בפסק-הדין שיש לבחור בהסדר פחות פוגעני כגון: קביעת שווי שימוש ברכב כחלק ממבחן ההכנסות מבלי שתישלל לחלוטין על הסף זכאותו של מי שיש ברשותו רכב.

בית המשפט קובע כי על המדינה לגבש הסדר חילופי ויש לאפשר למחוקק שהות לצורך גיבוש ההסדר החדש.

לפיכך קובע בית המשפט שסעיף 9א' לחוק תקף במשך 6 חודשים ממועד פסק-הדין עד ל-1.9.12 ועד אז על המוסד לקבוע הסדר ביניים שמביא בחשבון את הקביעות שבפסק הדין. כלומר, פסק הדין מאפשר לנו בתקופת הביניים לתת פרשנות מצומצמת יותר למונח "שימוש", כך שבמקרים בהם עולה ספק לגבי הבעלות על הרכב, הרי שיש לזקוף הספק לטובת המבוטח ואין לשלול במקרים אלה את הזכאות לגמלה.

[חזרה](#)

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאיירים

הוראות לביצוע

למעשה הבג"ץ מתיר למוסד להמשיך ולנהוג עפ"י הכללים הקיימים עד 1.9.12. עם זאת, בשים לב לאמור בפסק הדין, ולפיו על המדינה לגבש הסדר חלופי לאמור בסעיף 9א' לחוק, הרי שבתקופת הביניים יופעל שיקול דעת הרבה יותר רחב ומקל, כך שתביעות יידחו אך ורק במקרים בהם אנו משוכנעים מעל לכל ספק שהתובע הינו הבעלים של רכב או שהוא נוהג ברכב "מנהג בעלים"; דהיינו, הצטברו מס' תנאים המוכיחים שלמעשה בפועל הוא הבעלים של הרכב. במקרים של ספק, אין לדחות את התביעה או להפסיק את הזכאות. כמו כן, יש להתייעץ עם המשרד הראשי בתיקים בהם אין מענה בחוזר זה. גם הלשכה המשפטית הוציאה הנחיות לעורכי הדין המייצגים את המוסד בתביעות שתלויות ועומדות. ההנחיות של הלשכה המשפטית קובעות:

1. מי שנדחה בגין שימוש ברכב – יוצע לו למשוך את תביעתו ולבדוק שוב את זכאותו במוסד.
2. מי שנדחה בגין בעלות על רכב – יוצע לו לבחון שוב את זכאותו ב 1.9.12 לאחר שיגובשו תיקוני החקיקה הרלבנטיים.

לאור קביעת בית המשפט, גובשו נהלי ביניים עד לשינוי חקיקה כדלקמן:
בעלות על רכב: (1)

יש להמשיך ולפעול עפ"י הוראות סעיף 9א' לחוק הבטחת הכנסה לגבי כל רכב הנמצא בבעלות התובע, בן זוגו או ילדו הנמצא עימו. רק מי שהוא בעלים של רכב ועונה על הקריטריונים של רכב שאינו שולל זכאות, יהיה זכאי לגמלה, אם עונה על שאר תנאי הזכאות (עפ"י סעיף 9א (ג) והוראות 5.7.1 – 5.7.33 בפרק 5 בתדריך הבטחת הכנסה).

שימוש ברכב: (2)

רכב בשימוש יחשב כשולל גמלה רק במקרים בהם התובע ו/או בן זוגו עושה בו מנהג בעלים. כלומר, שימוש ברכב ישולל זכאות (אם אינו נמנה בקבוצת החריגים כאמור בסעיף 9א(ג)) רק במקרים בהם יש מכלול ראיות המצביעות על כך שהרכב בעצם באחזקתו אך רשום פיקטיבית ע"ש אחר. במקרים אלה חייבים להתקיים במצטבר רוב הקריטריונים המפורטים להלן:

- (א) הרכב רשום ע"ש מי שאין לו רישיון נהיגה, או שבעליו אינו מסוגל לנהוג ברכב (מקבל קצבת סיעוד, חי בחו"ל, גר במקום אחר והרכב אינו אצלו).
- (ב) הרכב רשום ע"ש מי שיש לו יותר מרכב אחד.
- (ג) ביטוח הרכב ע"ש התובע.
- (ד) הרכב היה רשום ע"ש התובע והעברת הרכב בוצעה בסמוך למועד הגשת התביעה.
- (ה) התובע מממן את אחזקת הרכב (בטוח, טסט, דלק וכיו"ב).
- (ו) מרבית הזמן הרכב ברשות התובע וחונה באופן קבוע ליד ביתו.

יש להדגיש שלא די בקיום אחד הקריטריונים, אלא בקיום רובם, על מנת שפקיד התביעות יראה בכך שימוש קבוע.

חריגים נוספים שאינם מנויים בהוראות החוק והתדריך: (3)

רכב ברשות מי שהוכר כמורשה נהיגה:

עפ"י הוראות סעיף 9א(ג)(3), בחוק לא נשללת הזכאות אם מדובר ברכב ניידות של בן זוג או ילד. ניתן להרחיב זאת גם לכל מי שהוכר כמורשה נהיגה, גם אם מדובר במי שהנכה ברגליו אינו בן זוגו או ילדו, וכן בכל מקרה בו משתלם לנכה ברגליו תשלום לאחזקת הרכב מאוצר המדינה.

רכב לצרכים רפואיים:

רופא המוסד יפעיל שיקול דעת רחב, האם אכן יש הצדקה לאחזקת הרכב, גם אם אין מדובר בתוכנית טיפולית של 6 פעמים בחודש למשך 90 ימים רצופים לפחות, למשל במקרים בהם שימוש בתחבורה ציבורית מסכן את החולה או מהווה קושי בלתי סביר.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

(ג) רכב בעלות ילד:

ילד שעובד ומזכה בתוספת – יש לפעול עפ"י הקריטריון של גובה שכר ונתוני הרכב – ראו הוראה 5.7.11 בתדריך הבטחת הכנסה.

(4) חקירות:

פקיד התביעות יבקש חקירה רק במקרים בהם בדק ומצא שמתקיימים מרבית התנאים המפורטים בסעיף 2 לעיל וקיים חשד לרישום בעלות פיקטיבית.

(5) שימוע:

לתשומת לב פקידי תביעות הבטחת הכנסה – עפ"י הנוהל, יש לבצע הליך שימוע בכתב במקרים בהם מדובר בהפסקת תשלום גמלה בגין שימוש ברכב. באם התובע יבקש להיפגש לאחר המכתב שיקבל, יבוצע שימוע ע"י מנהל הסניף. הפסקת התשלום תעשה רק אחרי 45 ימים, במידה ולא התקבלו השגות מהתובע המשפיעות על שינוי החלטה.

(6) מכתבי הדחייה/הפסקת תשלום:

הוספנו הערה במכתבי הדחייה בגין רכב שזכאות התובע תבחן מחדש לאחר 1.9.12, מאחר וצפוי שינוי בחוק – רצ"ב בנספח. אותו נוסח מופיע גם במכתב הפסקת תשלום גמלה. הערה: במכתבי דחייה של ז"ש יכנסו השינויים בימים הקרובים.

(7) חובות:

הטיפול בחובות שיוצרו כתוצאה משלילת זכאות בגין בעלות/שימוש ברכב ימשיך לפי הקריטריונים הקיימים, לרבות הפנייה למסלול ביטול אם מתקיימים התנאים.

לסיכום:

בתקופת הביניים עד ל-1.9.12, יש להמשיך ולפעול עפ"י ההוראות הקיימות לגבי בעלות על רכב. במקרים של שימוש ברכב – יש לדחות רק אם פקיד התביעות שוכנע מעל לכל ספק שמדובר ברישום בעלות פיקטיבי ושהתובע/בן הזוג/ילדו של התובע מחזיקים ברכב ומשתמשים בו כמנהג בעלים. במקרה של ספק, יש לפעול לטובת התובע, כלומר לא לדחות או להפסיק גמלה במקרים בהם יש ספק. במצבים בהם אין מענה בחוזר זה, יש לפנות לאגף להתייעצות.

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושירים

רשימת תפוצה

נמענים לביצוע: מנהלי הסניפים, מנהלי סניפי המשנה, מנהלי תחומי הגמלאות, פקידי תביעות הבטחת הכנסה, פקידי תביעות זו"ש, פקידי דלפק קדמי ומוקד טלפוני, חוקרים, לשכה משפטית, הלשכה לייעוץ רפואי.

העתק לידיעה:

[חזרה](#)

ב ב ר כ ה ,

אסנת כהן
מנהלת אגף זקנה ושירים

אורנה ורקובי
מנהלת אגף וס/סמנכ"ל גמלאות

המוסד לביטוח לאומי - מינהל גמלאות
אגף הבטחת הכנסה
אגף זקנה ושאירים

הדפסה מאמולציה

עתיקים: 1 דפים: מאשר שליח לציפוי דף: 1 מתוך 2 התקן 100% סגור

טל: 04-8812345 או 6050
 פקס: 03-9114732
 שעות מענה: א-ה 8:00-17:00
 קבלת קהל: א,ג,ה 8:00-12:30

www.btl.gov.il
המוסד לביטוח לאומי

סניף: פתח תקוה
 רוטשילד 72
 פתח תקוה 4910300

תיק: 00/001029-0-07-8

לכבוד
 יהודה מנחם ת.ו.: 10298
 תייד שם האב: אהרן
 עיילבון 1697200

דף 1 מתוך 2

תיק: 00/001029-0-07-8
 י"ד באדר, תשע"ב
 08 במרץ 2012

אדון נכבד / גברת נכבדה,

הנדון: גמלה להבטחת הכנסה, תביעתך מיום 01/06/2011

סעיף 9א(א), (ב) לחוק הבטחת הכנסה התשמ"ב-1982 קובע, כי מי שבבעלותו או בבעלות ילד הנמצא עמו רכב מנועי (כולל טרקטור, טרקטורון וסירה בעלת מנוע עזר) לא יהיה זכאי לגמלה.

בעלות על רכב אינה שוללת זכאות במקרים אלו:

- א. רכב מנועי של נכה ברוליו המקבל מאוצר המדינה תשלום להחזקתו.
- ב. רופא המוסד אישר את השימוש ברכב עקב צרכים רפואיים לפי סעיף 9א (2) (2) לחוק, רצ"ב נספח.
- ג. רכב מנועי של מי שאינו מסוגל לעבוד עקב מחלה למשך 30 ימים ובלבד שהפקיד את רישון הרכב במשרד הרישוי.
- ד. טרקטור של מי שמשקו החקלאי אינו פעיל ובלבד שהפקיד את רישונו הטרקטור במשרד הרישוי.
- ה. קיימות הכנסות מעבודה עפ"י הסכומים שנקבעו בסעיף 9א (6) ונחסו המנוע ושנת היצור מתאימים לתנאי שנקבעו בסעיף זה - רצ"ב נספח

לידיעתך, בחודש 9/2012 צפוי תיקון בחוק בנושא רכב. באפשרותך לפנות אלינו בשנית ממועד זה, אם ברצונך לבחון מחדש את זכאותך

אנו מצטערים להודיעך על המסקת תשלום גמלת הבטחת הכנסה מחודש 06/2011
 הואיל ובעלותך רכב מספר 999983

מלל חופשי של פקיד

הנך רשאית לערער על החלטה זו בפני בית הדין האזורי לעבודה בכתובת
 רח' שוקן 25 תל אביב-יפו 66532
 וזאת תוך 12 חודשים מתאריך קבלת מכתב זה.

הנך רשאי לבקש מהלשכה לסיוע משפטי ייעוץ לייצוג בפני בית הדין לעבודה. את הבקשה יש להגיש בטופס שאפשר להשיגו בסניפי המוסד לביטוח לאומי, במזכירות בית הדין לעבודה ובלשכה לסיוע משפטי בכתובת רח' הנרייטה סולד 4 תל אביב-יפו 61200

לידיעתך אם הפנית לשיירות תעסוקה או לזרבי תעסוקה זכאות חלופית בהתייצבות כנדרש כדורש עבודה בשיירות תעסוקה או בזרבי תעסוקה (לפי ההפניה שסיבלת) זאת אף אם הטיעור שודגשת לבית הדין יתקבל.